

Godbiter

Kort og godt om IT-produkter og -teknologier vi finner spesielt interessante – smått og stort, gratis eller kommersielt. Nykommere på markedet og produkter vi har testet eller evaluert blir prioritert i den forbindelse, ved siden av produkter relatert til artikler i denne eller tidligere utgaver.

Sakte fart mot bordflaten for Linux

Tiden er moden – ifølge RedHat, Sun og en liten håndfull andre leverandører som i løpet av de siste månedene har presentert produkter eller planer for et angrep på Microsofts bordflate-monopol (se diskusjonen på side 23). Lindows har arbeidet med saken en stund, og har lyktes langt bedre på markedsførings-siden enn med å levere et interessant produkt. Nå er forsinkelser regelen snarere enn unntaket i programvare-bransjen, og Lindows er forsinket, sterkt forsinket. Ei heller er selskapet alene om å satse på en ren Windows-erstatning basert på Linux. En annen og tett beslektet variant går under det gresk-klingende navnet Xandros, og er et interessant bekjentskap.

Faktum er at Xandros er hva Lindows skulle bli – og fortsatt kan bli: Et enkelt og brukerorientert Linux-system for bordflaten – rettet mot Windows-brukere. Dette er hva vi loves, og dette er hva vi får: Et system som er overraskende lett å installere, enkelt å konfigurere, forholdsvis innlysende i bruk og utrustet med verktøy en typisk bruker trenger: Nettleser, epost, OpenOffice, Microsofts 'VIEWERE', MS Office – om vi har lisensen i orden (via produktet CrossOver, se Mellvik-Rapporten nr. 94), og fungerende støtte for ulike nettverkstyper, inklusive PCMCIA og WLAN – på et nivå vi ikke har sett maken til i Linux-sammenheng. Dette fungerer, og gir oss minimalt med kluss underveis.

Begge produkter presenterer oss tidlig i installasjonen for en lisensavtale som minner faretruende om noe vi har klagd over tallrike ganger de siste 10 årene. At den er enklere og kortere enn Microsofts og andres er så sin sak, men reaksjonen er fortsatt negativ – ikke minst fordi dette i all hovedsak er Open Source programvare. Vi forstår og aksepterer at enkelte juridiske sider nødvendigvis må ivaretas, men vi har vanskelig for å akseptere at det ikke finnes enklere veier til målet enn denne. Det er urimelig at oppmerksomhetssugne advokater skal styre – eller i det minste prege – vår omgang med teknologiprodukter.

I motsetning til Lindows er Xandros fra starten satt opp som et flerbrukersystem, en grunnleggende forutsetning for et DESKTOP-produkt anno 2003. Lindows bringer oss på mange måter tilbake til Windows 95, hvis eneste fordeler i forhold til W2k og XP var enkelhet og effektivitet. Enkelheten Lindows streber etter, gir i stedet mindre fleksibilitet – i tillegg til dårlig effektivitet (som er på nivå med Xandros).

Her er den største overraskelsen – fra Xandros såvel som fra Lindows: Systemene er ekstremt ressurskrevende. Vår aldersstegne testmaskin – en 150MHz/82MB Pentium bærbar fra Toshiba, klarer Windows 2000 såvidt, mens Xandros og Lindows blir som den velkjente lusa i tjærekosten. Oppstart tar 6-8 ganger lengre tid enn W2k, og praktisk bruk er umulig. Fra 600 MHz og oppover blir bildet et annet: Den negative differansen til W2k blir ikke borte, men den blir mindre synlig. Om vår testmaskin er så gammel at den er irrelevant? Til

alminnelig bruk er den det, men som en test av relativ hastighet er den høyst effektiv. Dessuten er en del av Linux' image at systemet er beskjedent i sine resurskrav. Blant annet er SkoleLinux, som vi diskuterte i forrige utgave, fundamentert på nettopp denne forutsetningen. Vår test demonstrerer at myten er moden for avliving. Om Linux som operativsystem er aldri så effektivt, går vinningen opp i spinningen gjennom et tungt og ineffektivt vindussystem som gjør lite annet enn å emulere MS Windows. Dette kan knapt kalles fremskritt.

Både Xandros og Lindows har fått betydelig oppmerksomhet i internasjonal presse de siste månedene. Xandros har sågar rukket å bli tildelt PC World Norges utmerkelse som 'årets produkt' for 2002. Vi kjenner oss ikke helt igjen i bladets argumentasjon for valget, men er enige i at Xandros skiller seg positivt ut i et marked som er overmodent for forandring. Med hensyn til enkelhet og brukervennlighet ligger produktet betydelig foran alle konkurrentene vi har sett så langt. Høy grad av automatikk og effektive konfigurasjonsverktøy. Mangelfull effektivitet er det imidlertid god grunn til å kritisere, og forholdet har som nevnt lite med operativsystemet å gjøre. Her er det verktøy og brukergrensesnitt som må ta skylden, og diskusjonen om hvorvidt XWindows er det riktige fundament å bygge moderne vindussystemer på, bør komme på dagsorden snarest. Apples Aqua er ikke nødvendigvis mer effektiv enn XWindows/KDE, som Xandros og Lindows benytter, men den viser at det finnes andre veier til målet.

Mens Xandros altså representerer et fremskritt som er verdt å merke seg, er Lindows' eneste bidrag til utviklingen det såkalte 'CLIK-N-RUN' konseptet, som gir brukeren anledning til å finne, velge, laste ned og installere applikasjoner og verktøy på en enkel måte via nettleseren. Forbilledlig, og en idé som er på vei inn i en rekke andre systemer i disse dager. Vi venter spent på hvem som utvider løsningen til å gi en systemansvarlig tilsvarende automatikk for innkjøp, installasjon og konfigurasjon av 1.000 eller 10.000 maskiner i én og samme operasjon.

Verken Lindows, Xandros – eller RedHat 8 for den del – vil trigge noen storstilt desertering fra Windows på bordflaten. Lerretet som skal blekes er langt, og det er ikke tilstrekkelig at alternativene er billigere, de må også ha vesentlige fordeler fremfor markedslederen. Når det er sagt, skal det innrømmes at vi er fascinert av Xandros. Om vi legger til side innsigelsene mot effektivitet, er dette første gang vi har installert et Linux-system som for det første ikke har fordret teknisk kunnskap om verken Linux eller maskinvaren, og for det andre har tatt seg av konfigurasjon av alle komponenter, inklusive trådløst nettverk og full tilgang til eksisterende NTFS-partisjoner (W2k/XP), uten komplikasjoner og via medfølgende og brukervennlige verktøy.

Om resultatet er bedre enn Windows kommer an på øynene som ser, oppgavene som skal løses og ikke minst lommeboken.¹¹ [www.xandros.com] ■

¹¹ Xandros 1.0 koster USD 99 per pakke, som gir anledning til å installere på et ubegrenset antall hjemmemaskiner – eller én kommersiell maskin. Distingsjonen indikerer at prisen for kommersielle volumlisenser er en forhandlingssak. Xandros leveres i engelsk språkdrakt, men støtter norsk (og internasjonale) tastaturer og andre 'lokaliseringer' – i motsetning til Lindows, som så langt kun er tilpasset det amerikanske markedet.